

—El *show* victimista es va fer perquè tenien perdut el contracte, però aquest tema encara és intocable.

A Manlleu, res no valdrà per sempre. Però el botiguer de la vila no mira tan ample. Mira prim i es topa, cada matí, amb dues caixes plenes de fotografies revelades que esperen, inútilment, que algú les passi a recollir.

—No hi ha manera. D'aquí poc, hauré de passar casa per casa si vull mirar de cobrar.

—Llavors pagarien?

—De moment, encara. En dos o tres mesos molts deixaran de cobrar indemnitzacions i estaran al límit.

—I què faran?

—El que vulguin però que em paguin.

El passeig del Ter encara no està condicionat, però el volen preciós. Manlleu pretén fer navegable el riu. Turístic: submarinisme al canal industrial, esquí nàutic entre meandres.

El Ter ja mor a Manlleu.

Oriol Malló

Can Llanas, o Hilandera, SA, de Manlleu. Futura depuradora.

L'eix impossible

Mentre Vic assumeix la capitalitat irreal de la Catalunya interior, Manlleu i Ripoll –amb Olot al fons– assagen la supervivència de la cultura industrial.

Soler & Palau, la gran empresa de sistemes de ventilació industrial –l'eurotúnel és tot seu– que preserva la feble economia del Ripollès de la misèria més absoluta, ha tingut en la seva història recent un empleat remarcable. Era enginyer industrial i es deia Pere Jordi Piella. Des de 1979, Piella comanda, amb majoria absoluta, l'alcaldia de Ripoll per la llista del Partit dels Socialistes de Catalunya. I se n'ha cansat.

El 19 d'octubre de 1993, després de quatre legislatures, aquest militant veterà feia pública la seva dimissió al capdavant de l'Ajuntament. Jaume Camps el substitueix a l'alcaldia mentre Piella es dedica en exclusiva, al Parlament de Catalunya, a temes certament costeruts: la reactivació econòmica de les zones

industrials deprimides. L'escortaven, en la conferència de premsa, el secretari dels socialistes gironins, Manel Nadal, germà de l'alcalde *per se*, i l'alcalde de Terrassa, Manuel Royes, l'abanderat del *lobby* municipalista del PSC gràcies a les regnes de la Diputació de Barcelona. Els dos *barons* més propers a les instàncies comarcals del PSC expressaven el seu suport, personalment o per delegació, a la figura de Pere Jordi Piella, l'home que durant catorze anys ha generat *piellisme* o *antipielisme* a parts igualment entusiastes.

En tot cas, aquest polític, afable però murri, té una aureòla diferent a la de qual-sevol altre alcalde socialista. Domina tots els ressorts de l'entitat més simbòlica de la Catalunya interior –tant Ripoll com el seu entorn– que

CDC, i Pujol en especial, consideren un terreny vedat al socialisme. Aquest és el seu valor afegit, i, ara que el president dirigeix les regnes de l'economia espanyola, Piella vol parlar de teixit industrial des d'un terreny *nacionalista*, l'economia productiva. El terreny preferit de Convergència on les preguntes encara no troben resposta, sobretot si es refereixen a infraestructures o, més clarament, a les estratègies territorials.

L'aposta, primera i absoluta, del Govern de la Generalitat per l'eix del Llobregat –Manresa-Berga-Puigcerdà– ha comportat, alhora, una política territorial que el *pielisme* qualifica de marginadora. La capitalització d'esforços en un hipotètic eix Vic-Ripoll-Puigcerdà, reconvertit després cap a l'àrea d'Olot i Figueres, hauria trencat la barrera geogràfi-

ca dels Pirineus i normalitzat les comunicacions entre algunes de les comarques *naturalment* relacionades. Quan un empresari veu interrompuda la seva comunicació pel telèfon sense fils just després de passar Torelló, com explicava el mateix Piella, quan un camioner s'ha de jugar el físic a la Vall de Biany per fer arribar la mercaderia a Olot, parlar de l'eix transversal Girona-Vic-Manresa, o de rondes a la capital d'Osona pot semblar una perillosa frivolidat que trenca –i no consolida– les unitats geogràfiques i econòmiques que s'havien traçat des de la revolució industrial.

El Ter i tot el seu *hinterland* ha estat una víctima preferencial d'aquesta estratègia on Manlleu, la darrera canalitzadora del potencial hidràulic abans del pantà de Sau, ha

descobert que, malgrat tenir un militant històric de CDC a l'alcaldia, les influències no arriben mai prou amunt. Allà on els industrials manlleuencs sabien negociar de tu a tu; una habilitat que, dissortadament, només va funcionar du-

El búnquer manlleuenc ja desconfiava en ple franquisme de les noves fornades vigatanes –saonadors i pellairens al capdavant– disposades a desterrar el Vic ganyó i eclesial que impedia la normalització del capitalisme liberal. En de-

en canvi, l'última de les prioritats nacionals. A hores d'ara, només els garrotxins insisteixen en la fantasia: Sortint des de la Gleva, el santuari on el bisbat va confinar Mossèn Cinto, s'obriria un extens tirallínes, partint de la N-152, en-

tancialment el traçat de la N-152 entre Gurb i Ripoll sense prolongar tanmateix el desdoblament entre el Vallès Oriental i la capital d'Osona. Mentrestant, Josep Maria Cullerell llença terra sobre la tomba immaculada de Bracons i en posposa la realització per al proper pla de carreteres del 2001 o potser de la seva prolongació el 2005.

Pere Jordi Piella, testimoni –víctima i còmplice, partícip a la fi– del procés de degradació d'una comarca al límit de la subsistència, sap que una carretera en bon estat no ha salvat Berga del declivi industrial. Unes valls enclotades entre muntanyes necessiten cert patriotisme empresarial, com la colònia Llaudet de Sant Joan de les Abadeses, més que un exercici d'estricta racionalitat econòmica. Piella coneix, pam a pam, la història de dos rius, el Ter i el Freser, que, encara el 1978, servien energia a 29 empreses tèxtils de més de cent treballadors, de les quals gairebé no en queda cap. Ell, com tants d'altres catalanistes inevitables, ha trescat aquestes aigües, ha resseguit els viarans anguniosos pels quals l'escàs teixit industrial del Ripollès acomplia les comandes que arribaven. Com que viu de la política, Piella tampoc no oblida els difícils jocs d'equilibri i que sovint cal mantenir-se prop dels interessos d'uns capitalistes –Tallers Casals o Soler & Palau– que han gaudit, fins el 1991, del privilegi indirecte d'un Ripollès sense oferta de sòl industrial, amb la consegüent precarització del mercat de treball, els sous baixos i l'escassa conflictivitat d'uns treballadors escaldats per una crisi que no s'acaba mai.

Ni reindustrialització, ni plans estratègics. Els nous empresaris sentencien: “les velles fàbriques acabaran de petar, les pelleres hauran d'emigrar i la resta a fer botifarres”. De Vic. **O. M.**

ARXIU

Coats & Fabra. Una de les fàbriques més grans –i més museístiques– d'Osona.

rant el franquisme quan Josep Arqués, com a alcalde i *jefe local del Movimiento*, va dur a terme tant la canalització del Ter després de les inundacions de 1940 com l'expansió urbanística –i especulació– de Manlleu concretada en els espantosos blocs de Mateu i Garcia, o *Vietnam*, uns totxos que es van reproduir per tot Manlleu tractant d'acollir les onades d'immigrants.

El lema de “Vila pròspera” és una invenció d'Arqués però el seu gegantisme industrial no va aconseguir, en el terreny de les comunicacions, cap resultat brillant. Coll de Bracons, com el túnel de Toses a Ripoll, era l'esperança a llarg termini d'un Manlleu convertit en reserva, o bassal, d'indústries com el tèxtil o el metall, massa vulnerables a les habituals crisis cícliques.

mocràcia, la veritable capital, també industrial, de la comarca havia de ser Vic, i Ramon Muntanyà, el primer alcalde, va saber gestionar, des d'un cert il·luminisme, aquest formidable sindicat d'interessos que és la capital de la *Catalunya catalana*. El seu èxit, excessiu perquè ell també ho era, va obrir un model de ciutat realment diversificat on l'illa sanitària de les empreses càrnies –l'única veritable indústria emergent d'Osona és l'agro-alimentària– convivia amb uns Estudis Universitaris que donaven a Vic el vernís cultural i les nòmines que feien falta per establir una imatge de boirina renaixentista. La primera obra pública d'envergadura iniciada per la Generalitat, només un pèl tard, fou el *scalextric* cap a Vic. Coll de Bracons ha estat,

entre Manlleu (que hi connectaria directament) i Torelló passant per tota la Vall del Ges fins arribar al Coll de Bracons, que, un cop foradat, enllaçaria Manlleu amb Olot i França, la frontera inevitable de la indústria local. Així d'altra banda, s'afirmaria la centralitat de Manlleu en el conjunt de la Plana, convenientment reforçada, com insisteixen diversos regidors de l'oposició manlleuena, amb una futura central de mercaderies en consorci amb Renfe i l'empresa privada

Aquest ambicions desplegament, que diferents polítics del Govern català havien promès per al 1994 o el 1997, contrasta, sense pal·liatius, amb l'aposta –“pressionada”, val a dir-ho– del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de millorar subs-